

Дзвінскі ўзгорак

Кроч на свой родны,
дзвінскі ўзгорак,
каб глядзець у будучую сінь

ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ ГАЗЕТА ВІЦЕБСКАГА РАЁНА, №13 (64)
ВЕРАСЕНЬ 2017 ГОДА

МЕМАРЫЯЛ

МЯСЬЦІНАМ ТРЭБА НАДАЦЬ ГІСТОРЫКА-МЭМАРЫЯЛЬНЫ СТАТУС

Мясьціны каля вёскі Хайсы Віцебскага раёну могуць быць прызнаныя мэмарыяльнымі. Пра гэта гаворыцца ў адказе зь Віцебскага аблсавету, дасланым старшыні Віцебскай абласной арганізацыі партыі БНФ Кастусю Смолікаву.

Паводле ліста з аблвыканкаму, цяпер вывучаюцца вынікі пошукавых прац, якія праводзіліся ў траўні гэтага году з удзелам 52-га пошукавага батальёну і супрацоўніка Інстытута гісторыі Акадэміі навук Алега Іова. Згодна з высновамі навукоўца, «сабраныя знаходкі (гільзы, абутак, манэты, гузікі і г.д.), чарапы з агнястрэльнымі раненьнямі і сам спосаб пахаваньня зьяўляюцца ўскоснымі доказамі масавых рэпрэсіяў пэрыяду 1937–38 гадоў». У лісьце таксама гаворыцца, што неабходна правесьці яшчэ шэраг адмысловых дасьледаваньняў і экспэртызаў, і па выніках будзе прынятае рашэньне наконт наданьня гісторыка-мэмарыяльнага статусу гэтым мясьцінам.

Да якіх высноваў прыйшлі пошукавікі адмысловага 52-га батальёну, у адказе не паведамляецца. Аднак сказана, што ў вобласьці пачаўся пераўлік месцаў масавых пахаваньняў і што «масавыя палітычныя рэпрэсіі 30–40-х гадоў мінулага стагоддзя асуджаныя дзяржавай і грамадзтвам».

Старажылы вёскі Хайсы і навакольных вёсак згадваюць пра масавыя расстрэлы ў бліжэйшым лесе, якія адбываліся ў 1937–38 гадах. Мясцовыя ўлады сьпярша ставіліся да іхных успамінаў скептычна, аж пакуль у лесе не пачалі адкрывацца ўсё новыя невядомыя масавыя пахаваньні.

Чалавечыя парэшткі знаходзяць у лесе каля вёсак Хайсы і Дрыкольле з 2014 году. Найверагодней, масавыя пахаваньні зацікавілі «чорных капальнікаў», якія ў пошуках спажывы проста павыкідалі зь зямлі чалавечыя косткі. З ініцыятывамі ўшанаваць памяць ахвяраў, паставіўшы тут мэмарыяльныя знакі, ужо ня першы год выступае грамадзкая ініцыятыва «Хайсы». Рабіць гэта ўлады не сьпяшаюцца, і актывісты самі ўсталявалі ў лесе пад тры дзясяткі мэмарыяльных крыжоў.

У жніўні 2017 году ўдзельнікі ініцыятывы «Хайсы» падалі дакумэнты на рэгістрацыю аднайменнай гістарычна-асьветніцкай грамадзкай арганізацыі. Актывісты мяркуюць, што гэта паспрые большаму ўплыву і на пазыцыю ўладаў, і на грамадзкую думку.

"Радыё Свабода"

СУДОВАЯ ХРОНІКА

ВЫРАК АБВЕШЧАНЫ

Віцябчанку, якая праз роды ў хатніх умовах страціла немаўля, суд прызнаў вінаватай.

Абвяшчэньне выраку ў дачыненьні да Вольгі Сьцяпанавай судзьдзя Юры Урбан пачаў 7 верасьня а 14:20 у Чыгуначным райсудзе Віцебску. Вэрдыкт судзьдзі – 6 месяцаў абмежаваньня волі ў калёніі-пасяленьні за прычыненьне сьмерці па неасьцярожнасьці. Падсуднай была зьмененая мера стрыманьня на падпіску аб нявыезьдзе, і яна была вызваленая з-пад варты ў залі суду.

Працэс над парадзіхай распачаўся 30 жніўня. Суд праходзіў у закрытым рэжыме, што пазбавіла грамадзкасьць магчымасьці атрымаць аб'ектыўнае ўяўленьне як пра акалічнасьці сьмерці дзіцяці, гэтак і наконт справядлівасьці абвешчанага на іх падставе прысуду.

Імаверна, падрабязнасьці справы што да часу, празь які хуткая, а пасьля і рэанімацыя прыехалі на выклік парадзіхі, згодна з воляй судзьдзі назаўжды застануцца таямніцай за сям'ю пячаткамі. Дзіўная лёгіка дзяржаўнай машыны, якая дазваляе забойства праз аборт і карае за сьмерць падчас родаў, не паддаецца цьвярозаму тлумачэньню.

Праз прысутнасьць у залі Чыгуначнага раённага суду вялікай колькасьці журналістаў і відэаапэратараў судзьдзя Юры Урбан пачаў з таго, што апытаў удзельнікаў судовага працэсу адносна іхнага стаўленьня да відэафіксацыі. Як пацярпелы бок (Алег Сьцяпанаў, муж абвінавачанай), гэтак і сама Вольга выказаліся супраць відэаздымак. Гэткае стаўленьне падтрымалі і дзяржаўны абвінаваўца, і адвакаты падсуднай. Тым ня менш судзьдзя дазволіў фатаграфаваць і рабіць аўдыёзапіс абвяшчэньня ім судовага выраку.

Вэрдыкт: у адпаведнасьці з часткай 3 артыкулу 23 Крымінальнага кодэксу Рэспублікі Беларусь па справе, разгледжанай у закрытым судовым паседжаньні, суд прызнаў Вольгу Сьцяпанаву вінаватай у прычыненьні сьмерці па неасьцярожнасьці паводле часткі 1 артыкулу 144 Крымінальнага кодэксу і прызначыў ёй пакараньне ў выглядзе абмежаваньня волі тэрмінам на шэсьць месяцаў з адбыцьцём пакараньня ў папраўчай калёніі ва ўмовах пасяленьня.

Меру стрыманьня суд пастанавіў зьмяніць на падпіску аб нявыездзе ды вызваліць падсудную з-пад варты зараз жа ў залі суду. У якасьці пакараньня ўлічаны час яе знаходжаньня пад вартай з 6 траўня па 7 верасьня. Апроч таго, суд спагнаў з Вольгі Сьцяпанавай ў даход рэспубліканскага бюджэту 310,47 рубля, выдаткаваныя на набыцьцё расходных матэрыялаў для правядзеньня судовых экспэртызаў.

Па вызваленьні Вольга Сьцяпанава, нягледзячы на надзеі журналістаў, адмовілася ад якіх-кольвек камэнтароў.

Ян Сведка

ГРАМАДЗЯНСКІЯ АКЦЫІ

«РУССКИЙ СОЛДАТ, ИДИ ДОМОЙ!!!»

Вайсковыя вучэньні яшчэ не пачаліся, але ўжо выклікалі пратэставыя настроі ў розных кутках краіны.

Ня стаў выключэньнем і Віцебскі раён, дзе невядомыя прымацавалі некалькі расьцяжак антываеннага зьместу: «Русский солдат, иди домой!!!» Надпісы адмыслова зробленыя па-расейску.

Беларуска-расейскія манэўры «Захад-2017» мусяць прайсьці з 14 па 20 верасьня на шасьці палігонах Беларусі з удзелам вялікай колькасьці тэхнікі і асабовага складу вайскоўцаў з двух сумежных краінаў. Але яшчэ задоўга да вучэньняў грамадзкія актывісты і сябры палітычных партыяў пачалі разнастайнымі сродкамі выказваць сваю занепакоенасьць. У сталіцы і абласных цэнтрах пачалі зьяўляцца ўлёткі і плякаты супраць вайсковых вучэньняў і расейскай прысутнасьці на тэрыторыі Беларусі.

Нягледзячы на запэўніваньні вышэйшага беларускага кіраўніцтва, што расейскія вайскоўцы і самі вучэньні не нясуць пагрозаў ані Беларусі, ані нікому зь яе суседзяў, ня ўсе беларусы гэтаму вераць і папярэджваюць грамадзянаў пра імаверную небясьпеку. З найвялікшых пагрозаў вылучаюць захоп «Сувалкаўскага калідору», уварваньне расейскага войску ва Ўкраіну зь беларускай тэрыторыі і захаваньне ў Беларусі часткі расейскага вайсковага кантынгенту па сканчэньні манэўраў.

Ян Сведка

КУЛЬТУРНІЦКІЯ ПАДЗЕІ

«ПАРК ВЕЛИКАНОВ» В СТАРОМ СЕЛЕ

Новый проект, посвящен памяти самого высокого человека в мире, нашего земляка Федора Махнова.

Качели, скамейка, ботинки для великанов или огромный зонт, объемная книга — любые предметы богатырских размеров, выполненные из разных материалов, могут стать частью необычной инсталляции «Парк великанов» в Старом Селе Витебского района, сообщают Витьбичи.

Оригинальный проект «Волаты Прыдзвіння» сотрудницы Витебского районного центра культуры и творчества Дарьи Андроновой посвящен 140-летию со дня рождения самого высокого человека в мире, нашего земляка Федора Махнова. Витебский Гулливер родился 18 июня 1878 года в деревне Костюки Старосельской волости Витебского уезда. Из-за своего роста 285 сантиметров Федор Махнов слыл достопримечательностью не только в Придвинье, но и в Европе, где он выступал в цирке. Похоронен великан на родине.

Первой ласточкой нового проекта стал конкурс арт-объектов для инсталляции «Парк великанов». Участвовать в конкурсе могут все желающие, независимо от возраста и профессиональной принадлежности, а также предприятия и фирмы.

Конкурс стартовал. Оргкомитет принимает индивидуальные и коллективные заявки с эскизами, техническим описанием арт-объекта до 4 мая 2018 года. Лучшие работы войдут в экспозицию под открытым небом «Парк великанов», которая откроется в Старом Селе к юбилею Федора Махнова в июне 2018 года. Здесь же во время праздника состоится награждение победителей конкурса.

Как мы писали ранее, по версии «Книги рекордов Гиннесса», самым высоким человеком на нашей планете был американец Роберт Уодлоу. Его рост составлял 272 сантиметров. Однако витебчане не согласны с мнением этого солидного издания. Мы ведь точно знаем, что великан, достойный звания самого высокого мужчины мира, жил в Витебской губернии, и звали его Федор Махнов.

vkurier.by

СЭНСАЦЫЯ

ЗНАЙШЛІ МАГЧЫМЫЯ ПАРЭШТКІ КАСТУСЯ КАЛІНОЎСКАГА

Знаходка здзейснілася падчас раскопак у Вільні, на гары Гедыміна. Археолагі, праўдападобна, выявілі парэшткі двух найбольш яркіх лідараў паўстання 1863 года супраць Царскай Расіі — Кастуся Каліноўска і Зыгмунта Серакоўскага.

«Маецца дастаткова доказаў таго, што сярод выяўленых парэшткаў ёсць парэшткі і Кастуся Каліноўскага», — сказаў прафесар Кафедры анатоміі, гісталогіі і антрапалогіі Віленскага ўніверсітэта Рымантас Янкаўскас.

Паводле яго словаў, здагадцы не супярэчаць сабраныя археалагічныя і антрапалагічныя дадзеныя.

Янкаўскас адзначыў, што для канчатковага пацвярджання здагадкі неабходна завяршыць даследаванне ўсіх парэшткаў, якія знойдзены на гары Гедыміна.

«Іншымі словамі, калі мы не выявім іншага больш цвёрдага кандыдата, з якім бы супала больш доказаў, то тады будзем сцвярджаць, што гэта парэшткі Кастуся Каліноўскага», — сказаў прафесар.

З нагоды ідэнтыфікацыі парэшткаў Серакоўскага ўжо няма вялікіх сумневаў, паколькі быў выяўлены заручальны пярсцёнак з надпісам «Zygm ó nt Apolonija 11 Sierpnia / 30 Lipca 1862 r.» («Зыгмунт Апалонія 11 жніўня / 30 ліпеня 1862 г.»).

Дырэктар Інстытута палітычнай сферы, супрацоўнік Універсітэта ім. Вітаўта Вялікага Андрэй Казакевіч паведаміў, што выяўленне парэшткаў Каліноўскага важна не толькі для літоўцаў, але і для беларусаў.

«Для беларусаў ён вельмі шмат значыць. К. Каліноўскі з'яўляецца часткай нацыянальнага пантэона Беларусі. Гэта нацыянальны герой», — сказаў навуковец.

Ён адзначыў, што заслугі К. Каліноўскага ў Беларусі публічна былі прызнаныя яшчэ на пачатку XX стагоддзя, гэтага не забараняла і савецкая ўлада. «Ён быў прызнаны беларускім нацыянальным героем у пачатку XX стагоддзя, яго не забаранялі і савецкія ўлады, паколькі ён прытрымліваўся левых поглядаў. У шмат якіх беларускіх гарадах ёсць вуліцы, названыя імем К. Каліноўскага. Гэта досыць унікальная асоба, ваенны, палітычны дзеяч, памяць пра якога ўвекавечана на вуліцах, у падручніках», — адзначыў А. Казакевіч.

«Калі будзе вядома месца яго пахавання, то для беларусаў гэта будзе мець вялікае значэнне», — дадаў ён.

Антраполагі шукаюць сваякоў Кастуся Каліноўскага

Кастусь Каліноўскі (1838–1864) — юрыст, беларускі публіцыст, паэт, адзін з кіраўнікоў паўстання 1863 года. У 1856–1860 гадах вучыўся на юрыдычным факультэце Пецярбургскага ўніверсітэта. У студэнцкія гады актыўна ўдзельнічаў у дзейнасці рэвалюцыйных гуртκоў, уступіў у таемны гурток афіцэраў, якім кіраваў Зігмунт Серакоўскі. З 1863 года ўвайшоў у новае кіраўніцтва паўстання. Кастусь Каліноўскі дамагаўся большай аўтаноміі Літвы і Беларусі. 9 лютага 1864 года ён быў арыштаваны, а 22 сакавіка павешаны ў Вільні.

"Радыё Рацыя"

ЗДАРЭННІ

ВТОРОЕ МЕСТО ПО КОЛИЧЕСТВУ ПОТЕРЯВШИХСЯ ГРИБНИКОВ

Наибольшее количество потерявшихся грибников в Городокском районе.

С начала сентября в лесах Витебской области искали девять заблудившихся грибников с помощью МЧС, сообщает БелТАсо ссылкой на официального представителя этой службы Марину Фандо.

Наибольшее количество потерявшихся — пять человек — зарегистрировано в Городокском районе, окрестные леса которого пользуются большой популярностью у любителей тихой охоты. Последний случай зарегистрирован 7 сентября в Верхнедвинском районе: 55-летняя женщина и 65-летний мужчина заблудились в лесу возле деревня Сарья. Их искали спасатели и милиция. Найти грибников удалось местному жителю, работнику службы спасения. Мужчина участвовал в поиске пропавших в свободное от работы время.

По линии УВД только за последние три дня (5-7 сентября) в Витебской области зарегистрировано 12 обращений.

Наибольшее количество потерявшихся грибников также плутали в Городокском районе. Второе место в этом рейтинге занимает Витебский, — рассказал официальный представитель УВД Витебского облисполкома Виталий Сапроненко.

Всем, кто планирует отправиться в лес, в МЧС напомнили о необходимости иметь с собой заряженный мобильный телефон, запас воды и лекарств. Если же в планах грибников значатся малоизвестные места, то заранее следует уточнить маршрут и имеющиеся на нем ориентиры (линии электропередачи, железная дорога, просеки).

vkurier.by

МЕРКАВАНЬНЕ

УЧЕНЫЕ О СЛУЧАЯХ С МЕДВЕДЯМИ

Бурый медведь из Красной книги Беларуси «зачастил» в новостях.

Сначала сюжеты о разграбленных ульях и напуганных жителях деревень у суражских лесов на Витебщине. Потом еще один косолапый угодил под колеса грузовика в Могилевской области.

Можно ли говорить о нашествии хищника? На эти вопросы ответили в Научно-практическом центре по биоресурсам НАН Беларуси.

На днях телеканал ОНТ сообщал, что в суражских лесах едва ли не нашествие медведей из России. Местные жители вспомнили, что прошлым летом в соседней стране — а до границы тут пара километров — бушевали лесные пожары.

Оттуда в этом году, предполагают люди, за едой пришли медведи. Их видели на пасеках и полях рядом. Хищник раньше попался в фотоловушки Суражского лесхоза.

Медведей больше не стало — просто люди встречают их чаще

— По нашим данным, численность медведей в Беларуси существенно не увеличилась. В тех же суражских лесах они всегда были. Хотя там никогда не было 35 особей [как заявляют в лесхозе]. Там бывали мои коллеги, и они не заметили значительного увеличения локальной популяции. Вероятно, медведей стали видеть чаще из-за бедного урожая ягод в этом году. Весна была холодная, а лето засушливое и прохладное. Хищник ищет еду, — рассуждает сотрудница центра по биоресурсам, кандидат биологических наук Ирина Соловей.

— А есть общий учет бурых медведей в Беларуси?

— Специального учета мы не ведем, это довольно дорогое мероприятие, и у нас нет таких средств. Поэтому делаем свои выводы из собственных наблюдений. Конечно, на местах лесхозы и БООР (общество охотников и рыболовов) знают их численность.

Белорусских медведей считают более спокойными, чем соседских

По мнению ученых, если медведю всего хватает, люди обычно не замечают его присутствие.

— Знаю, в Городокском районе Витебской области — ближе к России — всегда были медведи. Наши специалисты у местных в деревне спрашивают: «Ну што, дзядзька, ці ёсць у вас мядзведзі?». «Не, няма, адкуль тут мядзведзі!» А смотришь на дорогу — лежат кучки экскрементов хищника. В Налибокской пуще у знакомых ульи стоят много лет, и только в этом году медведь пришел полакомиться медом.

— В Красной книге пишут, что сохранность белорусской популяции медведя зависит в том числе от «подпитки со стороны России».

— Конечно, особи могут переходить в наши леса. Тем более если в России медведей отстреливают и подобной охраны вида нет. У них даже в зависимости от особенностей региона где-то свободно отстреливают.

— Насколько знаем, в Беларуси отстрел медведей запрещен еще с 30-х годов?

— Да. Но браконьерство никто «не отменял».

Ученые успокаивают: сейчас у животного не самый агрессивный период — «нажировочный». Косолапый ест много яблок и слив, овса и трав, а также разбирает пни и муравейники в поиске насекомых. Чтобы набрать вес перед тем, как лечь в спячку.

— Очень агрессивными бывают самки с детенышами, а зимой шатуны в поисках пищи — особи, которые не смогли уйти в спячку. И в период гона, то есть спаривания (июнь-июль). Существуют также различные подвиды бурых медведей, — рассказывает Ирина Соловей.

— Это тоже влияет?

— В зависимости от подвида разнится агрессивность. Скажем, наши западные медведи более «рахманыя», говоря по-белорусски. А на востоке ареала они более агрессивные.

news.tut.by

КРЫМІНАЛ

8 ЛЕТ В КОЛОНИИ СТРОГОГО РЕЖИМА

Суд Витебского района вынес приговор учителю одной из школ района за интим с 14-летней школьницей.

Напомним, инцидент произошел в 2016 году в одном из агрогородков в Витебском районе. Ее герои — 61-летний учитель физкультуры и его воспитанница — 14-летняя школьница. Между ними, по словам матери девочки, возникли чувства, которые привели к интимным отношениям. Мужчину арестовали, а восьмиклассница перешла в другую школу — на старом месте ее затравили дети.

В отношении мужчины вначале возбудили уголовное дело по ч. 1 ст. 168 Уголовного кодекса (Половое сношение и иные действия сексуального характера с лицом, не достигшим 16-летнего возраста). Но потом, по словам Ольги, матери девушки, переквалифицировали на ч. 2 статьи 166 УК (Изнасилование заведомо несовершеннолетней).

— Педагог отрицал на суде свою вину, но следствие ее доказало. Прокурор запрашивал для обвиняемого 9 лет лишения свободы, но суд приговорил его к 8 годам в колонии строгого режима, — рассказала Ольга.

Судебный процесс проходил в закрытом режиме. Решение суда еще не вступило в силу, обвиняемый намерен его обжаловать.

По словам Ольги, ее дочь в новом учебном году пойдет учиться в ту же школу, куда мать перевела ее после того, как узнала об интимной связи с учителем физкультуры. Девушка долго находилась в угнетенном состоянии.

— Но, к счастью, дочку из этого состояния вывели. С ней очень много работали психологи. Пережив такую ситуацию, я советую всем женщинам, которые в одиночку воспитывают дочерей, быть к ним внимательнее и ласковее.

news.tut.by

АБ'ЯВА

Каб атрымліваць кожны нумар газеты "Дзвінскі Ўзгорак" паведаміце рэдакцыі аб гэтым. Калі не жадаеце атрымліваць газету, то патэлефануйце.

Калі парушаны вашы правы спажыўца, працаўніка, то даем эфектыўныя парады па абароне права і пошуку бясплатных юрыстаў. Звяртайцеся на адрас газеты "Дзвінскі Ўзгорак".

Наша газета стала размяшчацца на партале http://kamunikat.org, дзе зацікаўленыя грамадзяне могуць яе спампаваць яшчэ да з'яўлення газеты на паперы.

АНАЛІТЫКА

МЯСЦОВЫЯ САВЕТЫ: ПЕРАДВЫБАРЧЫ ПЕЙЗАЖ

Дзесьці ў студзені-лютым 2018-га, у Беларусі павінны адбыцца выбары ў мясцовыя саветы. Улады збіраюцца праводзіць выбарчую кампанію ў сваёй звыклай манеры, нічога асабліва мяняць не будуць, дый не могуць. Звычайна мясцовыя выбары ў Беларусі мала каго цікавяць. Але толькі не гэтым разам...

Абыякавасць выгадная

Гэта ў Еўропе працэнт удзелу грамадзян у такіх выбарах звычайна вышэйшы, чым у парламенцкай выбарчай кампаніі. Бо штодзённае жыццё і побыт людзей больш залежыць ад мясцовай улады, чым ад парламента. А ў Беларусі ўсё па-іншаму. Бо, па-першае, насамрэч выбараў у нас няма з 1996 года. Усё, што адбываецца апошнія 20 гадоў, — гэта імітацыя выбарчага працэсу.

Па-другое, няма і мясцовага самакіравання. Саветы — гэты рудымент савецкага дзяржаўнага ладу. Яны не маюць рэальнай улады, з'яўляюцца пятым колам у дзяржаўнай калясніцы, дэкаратыўным фасадам беларускай палітычнай сістэмы (уласна, як і парламент, суд, прафсаюзы і інш.). Маўляў, трэба ж, каб і ў нас было, як людзей: у Еўропе ёсць мясцовае самакіраванне, няхай і ў нас будзе нешта такое.

Нават парламенцкія выбары ў Беларусі ўлады спрабуюць правесці па-за палітычнай прасторай, падштурхоўваюць кандыдатаў у бок абмеркавання толькі праблем выбарчай акругі. А ўжо мясцовыя выбары тым болей зводзяцца толькі да пытанняў, якія хвалююць жыхароў таго ці іншага рэгіёну.

Дарэчы, такая сітуацыя выгадная ўладам. Бо праўладныя кандыдаты — гэта, як правіла, нейкія начальнікі. У іх больш магчымасцяў вырашаць бытавыя праблемы населеных пунктаў. А ад апазіцыі кандыдатамі ідуць у лепшым выпадку інтэлігенты (дактары, настаўнікі), а ў горшым — беспрацоўныя ці прадстаўнікі грамадскіх арганізацый. У іх апрыёры менш магчымасцяў адрамантаваць дарогу, жытло ці арганізаваць аўтобусны маршрут.

Новыя ўмовы і вяртанне ў 1990-я

Але гэтыя выбары будуць праходзіць у пэўным сэнсе ў новых умовах. Вясновыя акцыі пратэсту паказалі, што адбываецца крызіс беларускай сацыяльнай мадэлі. Эканамічная рэцэсія двух апошніх гадоў спарадзіла ў грамадстве ідэалагічны крызіс. Падобная сітуацыя здарылася ў пачатку 1990-х гадоў пасля краху СССР і сацыялістычнай сістэмы. Разбурэнне ранейшай карціны свету выклікала ў масавай свядомасці псіхалагічны шок. Стварэнне Лукашэнкам беларускай сацыяльнай мадэлі дазволіла пераадолець яго, стварыць новую светапоглядную сістэму каардынатаў.

І вось цяпер у нейкай меры мы вяртаемся да пачатку 1990-х гадоў. Ва ўяўленнях кіруючай эліты і грамадства бурыцца звыклы светапарадак, ранейшая сістэма каштоўнасцяў. Сярод насельніцтва з'явілася расчараванне і роспач. Прыходзіць усведамленне, што крызіс, падзенне ўзроўню жыцця — гэта не часовыя цяжкасці, выкліканыя вонкавымі чыннікамі, як спрабуе давесці ўлада, а надоўга, можа назаўсёды. Гэта ўжо знайшло адлюстраванне ў сацыялагічных апытаннях. З'яўляецца ўсведамленне, што беларуская сацыяльная мадэль — гэта тупіковы варыянт, што 20 гадоў Сусанін вёў краіну не туды.

Дэкрэт №3 аб дармаедах давяршыў агульную карціну. Ён ударыў па маральнаму аўтарытэту ўладаў і прэзідэнту, у прыватнасці, спарадзіў этычны крызіс у адносінах паміж дзяржавай і народам. Бо абвяшчаць дармаедамі людзей, якія апынуліся ў бядзе, без працы, ды яшчэ прымушаць іх плаціць за гэта штраф, — гэта насельніцтва палічыла дзікай несправядлівасцю.

Аляксандр Лукашэнка тое адчувае, таму ліхаманкава імкнецца памяняць сітуацыю. Ледзь урад і выканаўчая вертыкаль паспелі распрацаваць графікі выхаду да канца года на сярэдні заробак у краіне ў 1000 рублёў, як кіраўнік дзяржавы паспяшаўся ашчаслівіць беларусаў новай дзяржаўнай шчодрасцю. Мінулым тыднем ён даручыў у будучым годзе давесці сярэдні заробак да 1500 рублёў. Такім чынам, ён спрабуе аднавіць сацыяльны кантракт з грамадствам.

Не ўпэўнены, што такім спосабам гэта ўдасца. Бо беларусы памятаюць, што абяцанне давесці заробак да 500 долараў раней давалася ўжо два разы. І ўсялякі раз заканчвалася кепска — вялікай дэвальвацыяй. То бок у масавай свядомасці грамадства згадка пра гэты піяр-ход звязана з псіхалагічнай траўмай.

Акрамя таго, 70% беларусаў атрымліваюць менш афіцыйнага сярэдняга заробку. То бок ён выцягваецца за кошт росту даходаў у высокааплатных работнікаў. У рэгіёнах не тое, што 1000 рублёў, а нават 500 рублёў лічыцца добрым заробкам. Таму ўсе развагі Лукашэнкі пра 1000 ці 1500 рублёў выклікаюць у ягонага электарату толькі раздражненне, даюць адваротны эфект.

І гэта стварае большыя магчымасці для апазіцыі ў камунікацыі з электаратам. Думаю, гэтым разам «дзіцячая хвароба левізны» ў дэмакратычных сілах Беларусі ў выглядзе байкоту пераадоленая. Мясцовыя выбары ў меншай ступені патрабуюць адзінства апазіцыі, што, як вядома, з'яўляецца вялікай праблемай для апанентаў існага рэжыму…

Апазіцыю прапусцяць?

Гледзячы па ўсім, дэмакратызаваць выбарчы працэс, уносіць сутнасныя змены ў заканадаўства аб выбарах улады не збіраюцца. За гэтую крэпасць яны будуць змагацца да канца. Таму ніякіх ілюзій на гэты конт у апазіцыі не павінна быць. Спадзяванні на тое, што Захад прымусіць Лукашэнку правесці дэмакратычныя выбары, марныя.

Паводле старшыні Цэнтрвыбаркама Ярмошынай, нейкія прапановы ў Выбарчы кодэкс былі гатовыя яшчэ ў пачатку года, нарада ў прэзідэнта анансавалася на сакавік. Сёння ўжо жнівень, а яе няма. Лідзія Ярмошына намякала, што хутка ўжо будзе насельніцтвам. Варта ўзгадаць, якімі бездапаможнымі былі кіраўнікі гарадоў, калі А. Лукашэнка загадаў ім выходзіць на плошчу да народа падчас вясновых акцый пратэсту.

У такой сітуацыі прагрэс можна прадэманстраваць толькі ў тым, каб прапусціць у мясцовыя саветы пэўную колькасць апазіцыянераў. Прычым, пажадана, не ў Мінску ці нейкіх буйных гарадах, бо гэта больш небяспечна, а дзесьці на перыферыі.

Варта звярнуць увагу, што вясной адносна масавыя акцыі пратэсту прайшлі ў не ў Мінску, а ў рэгіёнах: у такіх гарадах, як Гомель, Пінск, Маладзечна, Бабруйск, Орша, Рагачоў. Бо крызіс закрануў правінцыю значна мацней, чым сталіцу. Там недавер да ўлады значна большы. Апазіцыі варта гэта ўлічваць, мець на ўвазе. Можа

позна нешта мяняць, бо перад самымі выбарамі ўносіць змены нельга.

Улады збіраюцца праводзіць выбарчую кампанію ў сваёй звыклай манеры, нічога асабліва мяняць не будуць, дый не могуць. За доўгі час існавання аўтарытарызму, адсутнасці рэальных выбараў, яны адвыклі ад канкурэнцыі развучыліся весці рэальную барацьбу. Больш за тое, яны проста не ўмеюць размаўляць з нават дэмакратычнаму актыву з'ехаць з Мінску ў рэгіёны. Бо там цяпер для іх больш спрыяльная глеба.

Таму можна меркаваць, што палітычная барацьба падчас гэтай выбарчай кампаніі раптам перамесціцца ў рэгіёны. Не выключана, што гэтым разам рэй можа весці правінцыя. І гэта новая з'ява ў беларускай палітыцы.

(скарочана)

Валер Карбалевіч

НАША СПАДЧЫНА

ПОЛЕ АРШАНСКАЙ БІТВЫ ПРАЗ 503 ГАДЫ

Сучасныя беларускія гісторыкі ня могуць адназначна сказаць, на якім месцы адбылася гістарычная бітва 8 верасьня 1514 году. Вынік яе вядомы: у бітве пад Воршай войска на чале зь вялікім гетманам Вялікага Княства Літоўскага Канстанцінам Астроскім перамагло ўтрая большае войска Маскоўскага княства.

А вось тапаграфічных вэрсій некалькі, і ў кожнай адны й тыя самыя арыенціры: маленькая рэчка Крапіўна, або Крапівенка, і шырокі Дняпро, куды яна ўпадае...

На беразе Крапівенкі сёньня — дамкі-лецішчы. І поле, вядомае ў найноўшай гісторыі ўжо не вайсковай славай, а музычнай: тут у першыя выходныя верасьня, пачынаючы зь 1991 году, адбываўся фэстываль бардаўскай песьні і паэзіі ў гонар перамогі войска ВКЛ над маскоўскімі дружынамі. Больш за 10 гадоў фэст праводзіўся рэгулярна, але з 2007-га ўлады перашкаджалі правядзеньню культурніцкай патрыятычнай імпрэзы, затрымлівалі і арыштоўвалі яе ўдзельнікаў. Сьпеўны фэст пачалі лічыць «несанкцыянаваным мерапрыемствам», і небясьпека быць пакаранымі зрабіла колькасьць выступоўцаў і слухачоў меншай у дзясяткі разоў.

Шматкроць рабіліся спробы перанесьці выступы ў іншыя мясьціны паблізу, і штогод на пачатку верасьня сюды прыяжджалі кампаніі з гітарамі.

У 2014 годзе былі спробы ўрачыста адзначыць 500-я ўгодкі бітвы. Пра гэтую дату сьведчыць надпіс на вялікім валуне. Побач яшчэ валуны, з выявамі і імёнамі славутых ваяроў і грамадзкіх дзеячоў ВКЛ — Астроскага, Сапегі, Радзівіла.

Непадалёк можна ўбачыць камень зь лічбамі «1514» і яшчэ адзін, урослы ў зямлю, — з радкамі песьні пра бітву і яе герояў. Ад валуна да валуна вядзе сьцяжынка (яе называюць «Сьцяжына герояў»), а пачынаецца яна на высокім узгорку, амаль што ад самага крыжа з надпісам «Героям Аршанскай перамогі». Унізе, на самым беразе, стаіць помнік-камень з шыльдай, якая нагадвае пра падзеі сівой даўніны.

Усё гэта: помнік, камяні з выявамі і надпісамі, драўляны пяцімэтровы крыж — зроблена неабыякавымі людзьмі, якія шануюць беларускую гісторыю. Улады аніякім чынам не прычыніліся да ўшанаваньня гістарычных падзеяў. Наадварот: якраз напярэдадні чарговых угодкаў ахвотных трапіць на месца бітвы вельмі часта сутыкаюцца зь перашкодамі, бо нехта аддае загад пераараць Крапівенскае поле.

Такздарылася і сёлета, піша на сваёй старонцы ў Facebook аршанскі актывіст Генадзь Шэпелеў. Поле зноў узаралі. Але наўрад ці гэткая падступная дробязь можа спыніць тых, хто прыедзе ўспомніць герояў бітвы пад Воршай.

"Радыё Свабода"

КАДРАВАЯ ПАЛІТЫКА

«НЕ ПЕРЕСАЖИВАТЬ ИЗ КРЕСЛА В КРЕСЛО!»

Чиновники, оскандалившиеся на махинациях с квартирами, тихо-мирно вернулись на государственную службу.

Осень-2012 в Гомеле, накануне выборов в парламент, была омрачена громкими арестами и разоблачениями. Задержали за махинации с квартирами градоначальника Виктора Пилипца. Сняли с должности помощника президента по Гомельской области Игоря Прокопенко. Он баллотировался в парламент, но, уже получив удостоверение кандидата, от дальнейшей борьбы отказался. И исчез.

Был уволен замешанный в некрасивых делах со злополучными квартирами заместитель председателя облисполкома Александр Баранов. Он, правда, не сел, а всего лишь пересел — из кресла в облисполкоме в кресло заместителя директора «Белоруснефть-Гомельоблнефтепродукт». Но и тут его настиг перст указующий и рука карающая.

Главный борец с коррупцией, в одиночку и отважно размахивающий шашкой 23 года в чистом поле среди врагов-мздоимцев, донёс до своего народа и парламента в апреле 2014 года, что опять изобличил вредных непослушных чиновников. Оказалось, это они друг друга из кресла в кресло пересаживают. Но президент видит всё!

«Сплошь и рядом мы видим такую ситуацию. Провалил дело, развалил всё, что смог, сбежал с руководящей должности и почти тут же всплыл в другом качестве — и опять на хлебном, сытном и теплом месте. Судите сами, за махинации с продажей квартир в Гомеле от должности первого зампредседателя облисполкома был освобожден Баранов. После чего он устроился первым заместителем директора «Белоруснефть-Гомельоблнефтепродукт», — рассказал правду-матушку президент.

Упомянув всуе и других гомельских чиновников, оскоромившихся на квартирах, он уверенно заявил, что «сегодня, конечно же, все они выдворены с этих должностей». Руководитель государства дал чиновникам всех мастей последнее предупреждение. «Еще хоть одно подобное повторение — и вы вместе с ними пойдете, знаете куда! Я еще раз подчеркиваю: это касается губернаторов и всей вертикали власти», — был суров глава государства. Но вряд ли справедлив. Если вспомнить, что именно он единолично утверждает им упомянутых губернаторов и прочую вертикаль.

И вот они вместе пошли сами знаете куда. К примеру, Александр Баранов отыскался в новом кресле — на должности начальника Минского областного комитета природных ресурсов и охраны окружающей среды. Интересно, кто именно утверждал его в должности?

Бывшие гомельские чиновники Александр Баранов и Игорь Прокопенко теперь трудятся во благо природы Минской области

«Мінская праўда» о новом назначении написала так: «Возглавил». Вероятно, сам захотел, кресло свободное присмотрел — и занял.

Не слышно, не видно было эти годы, по крайней мере, в прессе, о судьбе бывшего помощника президента по Гомельской области Игоре Прокопенко. Его фамилия также упоминалась в связи с нехорошими квартирами. 6 сентября 2012 года он был отстранен от должности. 17 сентября по личному заявлению снялся с предвыборной гонки в Новобелицком избирательном округе, где должен был баллотироваться в депутаты нижней палаты парламента в качестве кандидата от власти.

А в сентябре 2017 года стало известно, что начальником отдела координации контрольной деятельности того же Минского областного комитета природных ресурсов и охраны окружающей среды работает некий Игорь Николаевич Прокопенко, имя, отчество и фамилия которого совпадают с попавшим в немилость бывшим помощником президента.

«Мне должны быть положены на стол меры, которые приняты к тем, кто их пересаживал с одного места на другое. Такие явления надо пресекать в зародыше, чтобы никому повадно не было… Даже если коррупция проникает в те государственные органы, которые должны возглавлять борьбу с ней, то и там калёным железом мы будем выжигать эту нечисть», — обещал народу и парламенту в 2014 году президент Беларуси.

Да что-то не торопится выжигать.

Алена Германович
naviny.by

МЯСЦОВЫЯ САВЕТЫ

АБРАНЫЯ ДЭПУТАТЫ ЛЕПШ, ЧЫМ ПРЫЗНАЧЭНЦЫ

Старшыня «Руху «За Свабоду» Юрый Губарэвіч адказаў на пытанні прэс-службы кампаніі назірання «Права выбару-2018».

Юрый, якія ў вас чаканні ад мясцовых выбараў 2018 года?

Магчымыя змены ў падыходах да правядзення выбараў шмат у чым залежаць ад цвёрдасці заходніх партнёраў Аляксандра Лукашэнкі. Калі з парадку дня іх перамоваў не выпадзе пытанне зменаў у выбарчае заканадаўства, альбо перадусім практыкі правядзення выбараў, то ўмовы іх правядзення ў нейкай ступені могуць палепшыцца.

Я перакананы, што ёсць сотні дэмакратычных актывістаў, якія могуць правесці эфектыўныя кампаніі на ўзроўні мясцовых саветаў і атрымаць перамогу. Але залежыць ад добрай волі беларускіх уладаў наколькі гэта будзе зафіксавана ў пратаколах выбарчых камісій. Патрэбная моцная кампанія назірання, каб спраўдзіць рэальны стан рэчаў. Калі ж фальсіфікацыі па-ранейшаму будуць, то наша назіранне, прынамсі, паспрые, каб не ўсё было так гладка для тых, хто кіруе выбарчым працэсам.

Ці лічыце вы, што выбары пройдуць па традыцыйнаму сцэнару фальсіфікацый?

На сёння вельмі мала чыннікаў, якія бы маглі прымусіць Аляксандра Лукашэнку да правядзення сумленных і дэмакратычных выбараў. Грамадства знаходзіцца ў апатыі і не верыць у выбарчыя працэдуры, і таму, верагодней заўсё, не будзе патрабаваць справядлівых выбараў, бараніць свой выбар. Усё гэта, як я ўжо казаў, адбываецца на фоне пацяплення ўзаемаадносінаў з еўрапейскімі краінамі.

Я скептык адносна таго, што будуць кардынальныя змены ў правядзенні выбараў, але ў інтарэсах рэжыму прадэманстраваць паступовы прагрэс. У мінулым годзе мы назіралі ўключэнне ў Палату прадстаўнікоў двух незалежных кандыдатаў. У наступным годзе, я не выключаю, што некалькі дзясяткаў прадстаўнікоў дэмакратычных сілаў патрапяць у мясцовыя саветы.

Але ці адыграюць вялікую ролю ў палітычным жыцці краіны некалькі дзясяткаў гэтых дэпутатаў?

Не так даўно, у 2003-2007 гг, дэпутатамі мясцовых Саветаў былі каля 100 дэмакратаў. Я б не сказаў, што яны моцна пахіснулі рэжым, але на месцах, там, дзе мандат атрымалі актыўныя людзі, яны прадэманстравалі, што абраныя дэпутаты лепш, чым прызначэнцы ад улады. Такія дэпутаты на самой справе прадстаўляюць інтарэсы выбаршчыкаў.

Ці не зашмат у нас дэпутатаў мясцовых саветаў?

Змена колькасці дэпутатаў мясцовых Саветаў мусіць стаць вынікам змены адміністрацыйна-тэрытарыяльнага дзялення Беларусі. На маю думку, такая рэформа патрэбна з аптымізацыяй складу Саветаў.

Трэба памятаць, што дэпутаты не з'яўляюцца чыноўнікамі, не атрымліваюць заробак, працуюць на грамадскіх пачатках. Але яны маюць мандат і ў іх руках магчымасць праяўляць ініцыятыву і працаваць на карысць сваіх выбаршчыкаў. Калі дэпутат абраны ў выніку канкурэнтнай барацьбы, то ён будзе працаваць. Калі, ён прызначаны ўладамі, то ніякага эфекту для выбаршчыка і ніякай дэпутацкай дзейнасці чакаць не даводзіцца.

Юрый, ці лічыце вы, што разам з выбарамі можа адбыцца рэферэндум?

Мяркую, што правядзенне рэферэндума — малаверагодна, бо засталося няшмат часу. Калі б ішла гутарка пра рэферэндум, то ўжо б была запушчана агітацыйная машына ў падтрымку пытанняў, якія бы ўлада жадала задаць грамадзянам. Аднак, на дадзены момант мы назіраем поўны штыль.

Па-другое, сёння такі грамадскі настрой, што людзі прагаласуюць супраць, якія б пытанні не былі вынесеныя. Усё гэта звязана з дастаткова цяжкім эканамічным станам, у якім знаходзіцца наша краіна, і адсутнасцю веры ў тое, што ўлада можа нешта зрабіць.

Ці будзе «Рух «За Свабоду» удзельнічаць у выбарах і ў назіранні за імі?

Так, мы плануем падтрымаць дастаткова вялікую колькасць кандыдатаў. Канкрэтнай лічбы пакуль няма, але мы актыўна працуем з людзьмі, праводзім для іх навучанне, шукаем магчымасці, каб яны пачалі свае кампаніі загадзя, а не ў дзень абвяшчэння выбараў. Шмат хто з нашых людзей працуе ў сваіх гарадах, мае аўтарытэт — усё гэта можна скарыстаць і пад час выбарчай кампаніі.

Ва ўмовах адсутнасці выбараў мы разглядаем электаральную кампанію, як магчымасць дайсці да вялікай колькасці людзей і, у прыватнасці, дзейнічаць публічна, працаваць з жыхарамі Беларусі на вуліцах, выстаўляць пікеты. Рабіць усё ў легальным прававым полі без рызыкі атрымаць за гэта нейкае пакаранне.

Прэс-служба кампаніі назірання «Права выбару-2018»

ДЫСКУСІЯ

ЦІ ПАТРЭБНЫЯ БЕЛАРУСІ САВЕЦКІЯ ПОМНІКІ?

У Польшчы прыняты закон аб зносе помнікаў савецкага таталітарызму. Раней дэкамунізацыю правяла Украіна і краіны Балтыі. Што рабіць у будучыні з савецкімі помнікамі ў Беларусі: валіць ці пакінуць? Дыскутуюць журналісты Радыё Свабода Юры Дракахруст і Дзьмітры Гурневіч.

Юры Дракахруст лічыць, што многія савецкія помнікі нельга кранаць, бо ...

• Пункт адліку для помнікаў: нашы — ня нашы. У дадзены момант большасьць беларусаў лічаць Чырвоную Армію нашай.

• Палякі мяркуюць, што Чырвоная Армія — гэта чужая навала. Але менавіта тая «жахлівая» Чырвоная Армія заваявала для палякаў Вроцлаў і Гданьск.

• У Польшчы падчас вайны была сур'ёзная антынацысцкая альтэрнатыва — Армія Краёва, якая змагалася зь Гітлерам. У Беларусі асноўная маса супраціву была камуністычнай. Як і ў Югаславіі. Там, дарэчы, помнікі не зьнішчаюць.

• Беларусі патрэбны помнік Машэраву, бо пры ім паўстала мадэрновая Беларусь. Пасьля вайны, пры Машэраве, Беларусь стала другой краінай па ўзроўні жыцьця і адукацыі. Сёньняшняя Беларусь створаная пры Машэраве.

Дзьмітры Гурневіч лічыць, што многія савецкія помнікі трэба дэмантаваць, бо ...

• Савецкі пэрыяд вельмі трагічны ў гісторыі Беларусі. Многія савецкія дзеячы, якім стаяць помнікі ў Беларусі, і ў гонар якіх названыя вуліцы, адказваюць за чорныя старонкі беларускай гісторыі і вельмі часта былі катамі беларусаў.

• Палякі не чапаюць помнікаў на могілках. Памерлыя заслугоўваюць павагі. Помнікі можна перанесьці туды або разьмясьціць у гістарычных парках.

• Чырвоная Армія — гэта ня толькі сымбаль вызваленьня Беларусі. На яе штыках у Беларусь быў прынесены бальшавіцкі таталітарызм. Ён быў меншым злом, чым нацысцкі таталітарызм, але яго сутнасьць тая ж. Нельга гераізаваць ЧА як арганізацыю. Варта ўшаноўваць асобных людзей.

• Помнікі Адамовічу, Быкаву і іншых героям вайны павінны быць у цэнтрах беларускіх гарадоў. Але сёньня для ўлады яны чамусьці не героі.

• Манаполія савецкіх помнікаў вызначае атмасфэру вакол нас і нашу мэнтальнасьць. Присутнасьць цягам 50 гадоў леніных-дзяржынскіх стварае посткаляніяльны сындром у беларусаў.

• Помнік Машэраву ў Беларусі недапушчальны праз яго русіфікацыйную лінію, зьнішчэньне гістарычнага Менску. Ён быў сымбалем савецкай акупацыі.

"Радыё Свабода"

Заснавальнік і рэдактар: Смолікаў Канстанцін Эдуардавіч

Адрас рэдакцыі: г. Віцебск, вул. 1-я Сененская д.5, Тэл. +375-29-218-98-38, e-mail: kas_vit@tut.by
Газета выдаецца з лютага 2014 г.

Падпісана да друку 16.09.2017 у 17.10
Наклад: 290 асобнікаў.
Выдаецца адзін-два разы на месяц на беларускай і расійскай мовах.

Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы дзеля палемікі, не падзяляючы пазіцыі аўтараў.
Друкуецца пры падтрымцы аднадумцаў.
Распаўсюджваецца бясплатна дабраахвотнікамі.